

Діалектизми у творчості Марії Матіос

Виконала студентка
61 групи
Помінчук Ірина

План

- ▶ Об'єкт, предмет дослідження
- ▶ Історико-етнографічне та лінгвальне дослідження гуцульського діалекту
- ▶ Лексичні, фонетичні та морфологічні діалектизми у творах Марії Матіос
- ▶ Фразеологізми з діалектним компонентом

Об'єкт дослідження

Модерні твори Марії Матіос «Солодка Даруся», «...майже ніколи не навпаки», «Нація», «Москалиця», «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба», «Щоденник страченої» та збірка поезій «Жіночий аркан у саду нетерпіння»

Предмет дослідження

фонетичні, морфологічні,
лексичні, фразеологічні
діалектизми у творчості
Марії Матіос.

Дослідження гуцульського діалекту

- ▶ Тетяна Ястремська
- ▶ Мирослава Олійник
- ▶ Михайло Бігусяк
- ▶ Наталія Осташ
- ▶ Наталія Романюк
- ▶ Володимир Барчук
- ▶ Михайло Ковальчук

ЛСГ

- ▶ на позначення осіб: *фамілія, любас, сарака, скупіндра, примівка, кобіта* та ін.;
- ▶ на позначення вогнища: *ватра*;
- ▶ на позначення дій: *пужіти, блеїти, чипіти, фівкати, мольфарити, забагати, уповідати, нидіти* тощо;
- ▶ на позначення музичних інструментів: *дримба, най, флоєра, трембіта*;
- ▶ на позначення назв танців: *гуцулка, аркан* тощо;

ЛСГ (продовження)

- ▶ на позначення ознак: *лісковий, харапудний, з фуком, удатний, файний, шпаровитий* тощо;
- ▶ на позначення свійських тварин та диких птахів і тварин: *дріб, кітка, мицька, половик, каня, мерша* тощо;
- ▶ на позначення страв та продуктів тваринництва: *кулеші, фасоля, будз, чир, бриндза, гуслінка, малай, коко, бандулі* тощо;
- ▶ на позначення предметів побуту: *крам, таса, цебер, цапіна, коновка, верета, гарчік, горнє* тощо;

Фонетичні діалектизми

*Война, нарід, фасоля,
дохтор, доляр, остатна,
реворвер, инчі, горівка
та інші.*

Морфологічні діалектизми

*Смерти, два люде, май тяжчі,
д'тобі, тота, тоті, видіти,
знаєми'ся, ся лишила, чули'сте,
аби'сь, най, паде, банно, пудно,
акурат, гай, водно, гейби,
леда, ади, агій, йой, гой, гайта
тощо.*

Фразеологізми з діалектним компонентом

Не мати смальцю в голові – не мати розуму

Давати ногам поля – втікати

Давати ногам поля – втікати

Шукати гудза на свою голову – шукати неприємностей

Пуп рубати – народити

Фразеологізми з діалектним компонентом (продовження)

**Говорить, як би ведмідь крізь малини
дереться – голосно говорити**

**Наговорити три міхи і двоє бесаг
чуда – багато наговорити**

Дати шміру – насварити

Дати по парі букових палиць – набити

Фразеологізми з діалектним компонентом (продовження)

Обертати язиками – обговорювати

У чотири оці – віч-на-віч

Піти у глину – померти

У мент ока – швидко

Поки зробиш з писанок курчата

вилупляться – робити щось дуже

довго

Література

- ▶ Барчук Володимир. Акціональна структура дієслівних графем гуцульського діалекту // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 65.
- ▶ Барчук Мар'яна. Гуцульсько-бойківсько-лемківські лексичні паралелі в українській літературній мові Галичини середини XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 134.
- ▶ Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К.: Вища школа, 1980. – С. 222
- ▶ Берегеч Вероніка. Менталітет та емоційний світ українця-гуцула засобами діалекту у творах Юрія Федьковича // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 138.
- ▶ Бігусяк Михайло. До питання гуцульсько-покутського діалектного порубіжжя на теренах Івано-Франківщини // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 26.
- ▶ Вінтоняк Оксана. Особливості гуцульського говору в оповіданні І. Березовського «Худан» // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 142.

Література (продовження)

- ▶ Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 43.
- ▶ Влад М. М. Стрітенне: Книжка гуцульських звичаїв і вірувань. – К.: Український письменник, 1992. – С. 8.
- ▶ Горбак Мирослав. «Гуцульська топонімія в «Історичному нарисі про гуцулів» С. Витвицького // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 46.
- ▶ Гриценко Павло. Українська діалектна лексика: реальність і опис (деякі аспекти) // Діалектна лексика: лексикографічний, лексикологічний та лінгвогеографічний аспекти. Матеріали доповідей Міжнародної наукової конференції. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С. 5.
- ▶ Гуцульські говірки. Короткий словник. Відповідальний редактор Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.
- ▶ Гуцульщина. Лінгвітичні етюди. – Київ: Наукова думка, 1991. – 305 с.
- ▶ Ґрещук Василь. Гуцульсько-покутські діалектні паралелі в мові новел Василя Стефаника // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 21.

Джерела

- ▶ Матіос Марія. Жіночий аркан в саду нетерпіння. – Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2007. – 308 с.
- ▶ Матіос Марія. Майже ніколи не навпаки. – Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2007. – 176 с.
- ▶ Матіос Марія. Москалиця; Мама Маріца – дружина Христофора Колумба. – Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2008. – 64+48 с.
- ▶ Матіос Марія. Нація. – Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2007. – 256 с.
- ▶ Матіос Марія. Солодка Даруся. – Львів:ЛА «ПІРАМІДА», 2005. – 176 с.
- ▶ Матіос Марія. Щоденник страченої. – Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2005. – 192 с.

Дякую за увагу!